

Förstärkt rättssäkerhet och effektivitet i förundersökningsförfarandet

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lagändringar som syftar till att öka rättssäkerheten i förundersökningar och bidra till att de brottsbekämpande myndigheterna kan bedriva en mer effektiv och ändamålsenlig utredningsverksamhet.

Förslagen innebär bl.a.

- att det ska bli tydligare att kravet på objektivitet gäller såväl före som under förundersökningen samt efter att åtal har väckts
- att det ska bli möjligt att tillfälligt omhänderta elektronisk kommunikationsutrustning, t.ex. en mobiltelefon, från en person som ska förhöras om det kan antas att utredningen annars försvåras
- att det ska framgå av lagen att den som ska kroppsvisiteras eller kroppsbesiktigas får tas med till den plats där åtgärden ska verkställas
- att beslag av föremål som kan ha betydelse som bevisning som huvudregel ska bestå tills domen får laga kraft även om domen är frikännande.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2016.

Behandlade förslag

Proposition 2015/16:68 Förstärkt rättssäkerhet och effektivitet i förundersökningsförfarandet.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet4

Utskottets överväganden5

 Förstärkt rättssäkerhet och effektivitet i förundersökningsförfarandet5

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag9

 Propositionen9

Bilaga 2

Regeringens lagförslag 10

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Förstärkt rättssäkerhet och effektivitet i förundersökningsförfarandet

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i rättegångsbalken,
2. lag om ändring i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare,
3. lag om ändring i lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg,
4. lag om ändring i lagen (1982:395) om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning,
5. lag om ändring i lagen (2000:1225) om straff för smuggling,
6. lag om ändring i lagen (2005:225) om rättsintyg i anledning av brott,
7. lag om ändring i lagen (2008:322) om Tullverkets och Kustbevakningens befogenheter att ingripa mot rattfylleribrott,
8. lag om ändring i yrkestrafiklagen (2012:210),
9. lag om ändring i taxitrafiklagen (2012:211).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2015/16:68 punkterna 1–9.

Stockholm den 28 april 2016

På justitieutskottets vägnar

Mats Pertoft

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Mats Pertoft (MP), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Krister Hammarbergh (M), Arhe Hamednaca (S), Kent Ekeröth (SD), Anti Avsan (M), Susanne Eberstein (S), Johan Hedin (C), Anders Hansson (M), Petter Löberg (S), Adam Marttinen (SD), Roger Haddad (L), Linda Snecker (V), Lawen Redar (S), Pia Hallström (M) och Magnus Oscarsson (KD).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2015/16:68 Förstärkt rättssäkerhet och effektivitet i förundersökningsförfarandet.

Ingen motion har väckts med anledning av propositionen. Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Lagförslagen har granskats av Lagrådet.

Utskottets överväganden

Förstärkt rättssäkerhet och effektivitet i förundersökningsförfarandet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag.

Propositionen

Allmänt

I propositionen lämnar regeringen flera förslag som syftar till att öka rättssäkerheten i förundersökningar, samtidigt som förslagen bedöms kunna bidra till att de brottsbekämpande myndigheterna kan bedriva en mer effektiv och ändamålsenlig utredningsverksamhet. Förslagen rör bl.a. frågor om objektivitetsprincipen, beslag, tvångsåtgärder i samband med kroppsvisitation och kroppsbesiktning samt tillfälligt omhändertagande av elektronisk kommunikationsutrustning.

Objektivitetsprincipen

I 1 kap. 9 § regeringsformen föreskrivs att domstolar, förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör offentliga förvaltningsuppgifter ska iaktta saklighet och opartiskhet i sin verksamhet. Bestämmelsen ger uttryck för objektivitetsprincipen.

Regeringen anför att det för den brottsbekämpande verksamhet som bedrivs före en förundersökning saknas en liknande precisering av objektivitetsprincipen som den som finns när det gäller förundersökningar. Regeringen föreslår att det i rättegångsbalken (23 kap. 4 §) ska regleras att även brottsbekämpande verksamhet före en förundersökning ska bedrivas objektivt.

Vidare föreslår regeringen att den nuvarande bestämmelsen i rättegångsbalken om objektivitet under förundersökningen ska ändras så att det tydligare framgår att de brottsbekämpande myndigheterna även ska söka efter omständigheter och bevis som talar till den misstänktes fördel.

Regeringen föreslår dessutom att det i rättegångsbalken ska regleras att åklagaren och den som biträder honom eller henne ska bedriva sitt arbete objektivt även efter det att åtal har väckts.

Beslag

Beslag är ett straffprocessuellt tvångsmedel som innebär att en brottsbekämpande myndighet tillfälligt tar hand om någon annans egendom. Beslag får

göras för fyra olika ändamål (27 kap. 1 § första stycket rättegångsbalken). Föremål får tas i beslag om det skäligen kan antas ha betydelse för en utredning om brott (bevisbeslag), vara avhänt någon genom brott (återställandebeslag), eller vara förverkat på grund av brott (förverkandebeslag). Detsamma gäller föremål som skäligen kan antas ha betydelse för en utredning om förverkande av utbyte av brottslig verksamhet enligt 36 kap. 1 b § brottsbalken.

Enligt 27 kap. 13 § rättegångsbalken ska protokoll föras över beslag. Enligt bestämmelsen ska bl.a. det beslagtagna föremålet beskrivas noga. Vid omfattande beslag av skriftliga handlingar eller vissa föremål, t.ex. cd-skivor, kan det dock vara mycket resurskrävande att ange varje föremål eller enskild handling i beslagsprotokollet. Regeringen föreslår därför att det i lagen ska införas en möjlighet att beskriva omfattande beslag med samlande beteckningar om det bedöms lämpligt.

Enligt gällande rätt upphör ett beslag automatiskt om rätten inte, i samband med att målet avgörs, beslutar att det ska bestå. Om domstolen bifaller ett åtal finns det ofta skäl att låta beslag bestå till dess domen får laga kraft. Ogillas åtalet är den rådande rättsuppfattningen däremot att beslag, oavsett grund, alltid ska hävas. Till skillnad mot övriga beslagstyper gör emellertid det allmänna intresset av en effektiv rättegångsordning sig starkt gällande i fråga om beslag som görs i bevisssyfte. Enligt regeringens bedömning väger i dessa fall intresset av en effektiv process tyngre än den drabbades intresse av att omedelbart få tillbaka sin egendom. Föremål som skäligen kan antas ha betydelse för en utredning om brott bör därför vid en frikännande dom kunna bestå tills domen fått laga kraft. Regeringen föreslår således att presumptionen för fortsatt bevisbeslag ska gälla oavsett utgången i målet och att en bestämmelse med den innebörden införs i 27 kap. rättegångsbalken.

Tvångsåtgärder i samband med kroppsvisitation och kroppsbesiktning

För att en kroppsvisitation eller kroppsbesiktning ska kunna genomföras i enlighet med reglerna om verkställighet i 28 kap. 13 § andra och tredje styckena rättegångsbalken kan det ibland vara nödvändigt att inskränka en persons rörelsefrihet. Regeringen pekar på att det saknas en uttrycklig bestämmelse om rätt att kvarhålla någon för att kunna verkställa en kroppsvisitation. Inte heller finns det någon reglering om skyldighet för den som ska kroppsvisiteras eller kroppsbesiktigas att följa med till den plats där åtgärden ska genomföras. Trots avsaknad av uttryckliga bestämmelser har det av reglerna om kroppsvisitation och kroppsbesiktning underförstått ansetts följa en rätt att också ta med den som ska underkastas en sådan åtgärd till platsen för verkställighet. Detsamma gäller rätten att inskränka någons rörelsefrihet i syfte att genomföra en beslutad kroppsvisitation. Detta synsätt har dock kritiserats, och det har med hänsyn bl.a. till legalitetsprincipen ifrågasatts om inte dessa åtgärder bör framgå av lagen. Regeringen delar denna uppfattning och föreslår att det nu ska införas en bestämmelse i lag om att den som ska kroppsvisiteras kortvarigt får hållas

kvar för att kroppsvisitationen ska kunna genomföras. Ett sådant kvarhållande får pågå i upp till tre timmar eller, om det finns synnerliga skäl, i ytterligare tre timmar. Det föreslås också att det ska anges i lag att en polisman får ta med den som ska kroppsvisiteras eller kroppsbesiktigas till den plats där åtgärden ska genomföras.

Enligt regeringen gör dessa skäl till varför befogenheterna bör lagfästas sig gällande även i fråga om barn under 15 år som misstänks för brott. Regeringen föreslår därför även att befogenheterna att hålla kvar en person i syfte att genomföra en kroppsvisitation och att ta med den som ska kroppsvisiteras eller kroppsbesiktigas till den plats där åtgärden ska genomföras ska gälla i förhållande till barn under 15 år som misstänks för brott. Ett kvarhållande i syfte att genomföra en beslutad kroppsvisitation får dock inte pågå längre än tre timmar.

Slutligen föreslås att tjänstemän vid Tullverket och Kustbevakningen i vissa fall ska ges samma befogenheter som polismän att dels hålla kvar en person i syfte att genomföra en kroppsvisitation eller kroppsbesiktning, dels ta med den som ska kroppsvisiteras eller kroppsbesiktigas till den plats där åtgärden ska genomföras.

Tillfälligt omhändertagande av elektronisk kommunikationsutrustning

Regeringen föreslår att det ska införas en bestämmelse om att den som ska förhöras ska vara skyldig att på tillsägelse tillfälligt lämna ifrån sig elektronisk kommunikationsutrustning som han eller hon bär med sig eller har på sig om det kan antas att utredningen annars försvåras. Om han eller hon vägrar ska en polisman tillfälligt få omhändertaga utrustningen. För att söka efter sådan egendom ska en polisman under vissa förutsättningar få kroppsvisitera den som ska höras.

Vidare föreslår regeringen att omhändertagen egendom ska lämnas tillbaka så snart det inte längre finns skäl för åtgärden och senast vid den tidpunkt då den som ska höras inte längre är skyldig att stanna kvar för förhör enligt 23 kap. 9 § rättegångsbalken.

Protokoll ska föras över omhändertagandet och kroppsvisitationen, och de föreslagna befogenheterna ska även gälla innan en förundersökning har hunnit inledas.

Regeringen föreslår att förslaget att den som ska förhöras i vissa fall ska vara skyldig att på tillsägelse tillfälligt lämna ifrån sig elektronisk kommunikationsutrustning och att utrustningen kan omhändertas om han eller hon vägrar också ska gälla i förhållande till barn under 15 år som misstänks för brott. Detsamma gäller befogenheten att kroppsvisitera den som ska höras för att söka efter sådan egendom.

Dessutom föreslås att tjänstemän vid Tullverket och Kustbevakningen i vissa fall ska ges samma befogenheter som polismän att dels efter tillsägelse

tillfälligt omhändertata elektronisk kommunikationsutrustning för att en utredning inte ska försvåras, dels kroppsvisitera den som ska höras för att söka efter sådan egendom.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens uppfattning att de föreslagna lagändringarna bör leda till ökad rättssäkerhet i förundersökningar och bidra till att de brottsbekämpande myndigheterna kan bedriva en mer effektiv och ändamålsenlig utredningsverksamhet.

Propositionen har inte lett till några motionsyrkanden eller andra invändningar under utskottsbehandlingen. Utskottet anser att regeringens förslag är ändamålsenligt utformade och att de bör antas. Utskottet föreslår därför att riksdagen antar de lagförslag som läggs fram i propositionen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2015/16:68 Förstärkt rättssäkerhet och effektivitet i förundersökningsförfarandet:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i rättegångsbalken.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1982:395) om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning.
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2000:1225) om straff för smuggling.
6. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2005:225) om rättsintyg i anledning av brott.
7. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2008:322) om Tullverkets och Kustbevakningens befogenheter att ingripa mot rattfylleribrott.
8. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i yrkestrafiklagen (2012:210).
9. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i taxitrafiklagen (2012:211).

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om rättegångsbalken

dels att 23 kap. 4 §, 27 kap. 8 och 13 §§ och 28 kap. 12 § ska ha följande lydelse,

dels att det i balken ska införas fyra nya paragrafer, 23 kap. 9 a och 9 b §§, 28 kap. 13 a § och 45 kap. 3 a §, av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***23 kap.****4 §**

Vid förundersökningen skola ej blott de omständigheter, som tala emot den misstänkte, utan även de som äro gynnsamma för honom beaktas och bevis, som är till hans förmån, tillvaratagas. Undersökningen bör så bedrivas, att ej någon onödigt utsättes för misstanke eller får vidkännas kostnad eller olägenhet.

Förundersökningen skall bedrivas så skyndsamt omständigheterna medgiva. Finnes ej längre anledning till dess fullföljande, skall den nedläggas.

En förundersökning ska bedrivas objektivt. Vid förundersökningen ska undersökningsledaren och den som biträder honom eller henne söka efter, ta till vara och beakta omständigheter och bevis som talar såväl till den misstänktes fördel som till hans eller hennes nackdel.

Förundersökningen ska bedrivas så att inte någon onödigt utsätts för misstanke eller orsakas kostnad eller olägenhet. Förundersökningen ska också bedrivas så skyndsamt som omständigheterna medger. Om det inte längre finns anledning att fullfölja förundersökningen, ska den läggas ned.

Även brottsbekämpande verksamhet före en förundersökning ska bedrivas objektivt.

9 a §

Om det kan antas att utredningen annars försvaras, är den som ska förhöras skyldig att på tillsägelse tillfälligt lämna ifrån sig elektronisk kommunikationsutrustning som han eller hon bär med sig eller har

på sig. Om han eller hon vägrar, får en polisman tillfälligt omhändertata utrustningen.

Om det är nödvändigt för att söka efter egendom som anges i första stycket och det är föreskrivet fängelse för brottet, får en polisman kroppsvisitera den som ska höras. Någon annan än den som skäligen kan misstänkas för brottet får dock kroppsvisiteras endast om det finns synnerlig anledning att anta att utredningen annars kommer att försvåras.

Bestämmelserna i första och andra styckena gäller även innan en förundersökning har hunnit inledas.

9 b §

Egendom som tas om hand enligt 9 a § ska lämnas tillbaka så snart det inte längre finns skäl för åtgärden och senast vid den tidpunkt då den som ska höras inte längre är skyldig att stanna kvar för förhör enligt 9 §.

Det ska föras protokoll över åtgärder enligt 9 a §.

27 kap.

8 §¹

Om det inte inom den tid som avses i 7 § har väckts åtal eller kommit in någon begäran till rätten om förlängning av tiden eller om det annars inte längre finns skäl för beslag, *skall* beslaget omedelbart hävas.

Har beslut fattats enligt 4 a § om att ett beslagtaget föremål *skall* lämnas ut, får beslaget hävas först tre veckor efter det att en underrättelse om beslutet enligt 4 a § andra stycket har sänds till den *hos vilken* beslaget har gjorts. Om denne medger det, får dock

Om det inte inom den tid som avses i 7 § har väckts åtal eller kommit in någon begäran till rätten om förlängning av tiden eller om det annars inte längre finns skäl för beslag, *ska* beslaget omedelbart hävas.

Har beslut fattats enligt 4 a § om att ett beslagtaget föremål *ska* lämnas ut, får beslaget hävas först tre veckor efter det att en underrättelse om beslutet enligt 4 a § andra stycket har sänds till den *som* beslaget har gjorts *hos*. Om denne medger det får dock

¹ Senaste lydelse 2005:282.

beslaget hävas omedelbart. Detsamma gäller, om rätten fastställer ett beslut enligt 4 a § om att föremålet *skall* lämnas ut.

Om någon har framställt ett anspråk på ett beslagtaget föremål eller yrkat att en viss åtgärd *skall* vidtas med detta föremål, utan att det har fattats beslut enligt 4 a § om att föremålet *skall* lämnas ut, får beslaget hävas först tre veckor efter det att en underrättelse om att beslaget kan komma att hävas har sänts till den som framställt anspråket. Om denne medger det, *skall* dock beslaget hävas omedelbart. Av underrättelsen *skall* det framgå hos vem beslaget har gjorts. Den som beslaget har gjorts hos behöver inte underrättas i detta fall.

Ett beslag hävs av rätten eller, om beslaget inte har meddelats eller fastställts av rätten, av undersökningsledaren eller åklagaren. *Har* den som drabbats av beslaget begärt rättens prövning av ett beslut enligt 4 a § om att ett beslagtaget föremål *skall* lämnas ut, hävs beslaget av rätten.

När målet avgörs, *skall* rätten pröva om ett beslag fortfarande *skall* bestå. Om målet avgörs genom dom, *skall* tredje stycket inte tillämpas. Rätten får i samband med dom besluta om beslag.

beslaget hävas omedelbart. Detsamma gäller om rätten fastställer ett beslut enligt 4 a § om att föremålet *ska* lämnas ut.

Om någon har framställt ett anspråk på ett beslagtaget föremål eller yrkat att en viss åtgärd *ska* vidtas med detta föremål, utan att det har fattats beslut enligt 4 a § om att föremålet *ska* lämnas ut, får beslaget hävas först tre veckor efter det att en underrättelse om att beslaget kan komma att hävas har sänts till den som *har* framställt anspråket. Om denne medger det *ska* dock beslaget hävas omedelbart. Av underrättelsen *ska* det framgå hos vem beslaget har gjorts. Den som beslaget har gjorts hos behöver inte underrättas i detta fall.

Ett beslag hävs av rätten eller, om beslaget inte har meddelats eller fastställts av rätten, av undersökningsledaren eller åklagaren. *Om* den som *har* drabbats av beslaget *har* begärt rättens prövning av ett beslut enligt 4 a § om att ett beslagtaget föremål *ska* lämnas ut, hävs beslaget av rätten.

När målet avgörs *ska* rätten pröva om ett beslag fortfarande *ska* bestå. Om målet avgörs genom dom *ska* tredje stycket inte tillämpas. *Om det inte finns särskilda skäl mot det, ska rätten besluta att beslag som har gjorts för att ett föremål skäligen kan antas ha betydelse för utredning om brott ska bestå till dess att domen fått laga kraft.* Rätten får i samband med dom besluta om beslag.

13 §

Över beslag skall föras protokoll, vari ändamålet med beslaget och vad därvid förekommit anges samt beslagtaget föremål noga

När ett föremål tas i beslag ska detta protokollföras. I protokollet ska ändamålet med beslaget och vad som förekommit vid beslaget anges. Det beslagtagna föremålet

beskrives.

ska beskrivas noga. Vid omfattande beslag får de beslagtagna föremålen beskrivas genom samlande beteckningar om det är lämpligt.

Den som drabbats av beslag äge på begäran *erhålla* bevis om beslaget, *innehållande* även uppgift å det brott misstanken avser.

Den som *har* drabbats av ett beslag *har rätt att* på begäran *få* ett bevis om beslaget. *Beviset ska även innehålla uppgift om det brott som* misstanken avser.

28 kap.

12 §²

Den som skäligen kan misstänkas för ett brott på vilket fängelse kan följa, får kroppsbesiktigas för ändamål som anges i 11 § eller enligt bestämmelserna i 12 a §. I den omfattning och för det ändamål som anges i 12 b § får också en annan person kroppsbesiktigas.

Med kroppsbesiktning avses undersökning av människokroppens yttre och inre samt tagande av prov från människokroppen och undersökning av sådana prov. En kroppsbesiktning får inte utföras så att den undersökte riskerar framtida ohälsa eller skada.

Den som skall kroppsbesiktigas får hållas kvar för ändamålet upp till sex timmar eller, om det finns synnerliga skäl, ytterligare sex timmar.

13 a §

Den som ska kroppsvisiteras får hållas kvar för ändamålet upp till tre timmar eller, om det finns synnerliga skäl, ytterligare tre timmar.

Den som ska kroppsbesiktigas får hållas kvar för ändamålet upp till sex timmar eller, om det finns synnerliga skäl, ytterligare sex timmar.

En polisman får ta med den som ska kroppsvisiteras eller kroppsbesiktigas till den plats där åtgärden ska genomföras.

45 kap.

3 a §

Åklagaren och den som biträder honom eller henne ska bedriva sitt

² Senaste lydelse 2005:878.

*arbete objektivt även efter det att
åtal har väckts.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare

Härigenom föreskrivs att 36, 36 e och 36 f §§ lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

36 §¹

Är någon misstänkt för att före femton års ålder ha begått ett brott får, om det finns särskilda skäl,

1. beslag, husrannsakan och kroppsvisitation företas mot den unge, samt

2. fotografi och fingeravtryck tas av den unge

enligt bestämmelserna i 27 och 28 kap. rättegångsbalken.

Det som i 27 kap. 7 och 8 §§ rättegångsbalken sägs om åtal och om verkan av att åtal inte väcks ska i stället avse bevistalan och talan om förverkande samt verkan av att sådan talan inte väcks.

Om någon är misstänkt för att före femton års ålder ha begått ett brott får, om det finns särskilda skäl, beslag, husrannsakan och kroppsvisitation företas mot den unge, samt fotografi och fingeravtryck tas av honom eller henne enligt bestämmelserna i 23 kap. 9 a §, 27 och 28 kap. rättegångsbalken.

Vid kroppsvisitation som görs enligt 28 kap. rättegångsbalken ska 28 kap. 13 a § rättegångsbalken gälla med den skillnaden att den unge får hållas kvar för ändamålet i högst tre timmar.

36 e §²

Vid kroppsbesiktning enligt 36 a § ska 28 kap. 12 § andra stycket och 13 § första och andra styckena rättegångsbalken gälla.

Vid kroppsbesiktning enligt 36 b § ska 28 kap. 3 a och 9 §§, 12 § andra stycket andra meningen och 13 § andra stycket rättegångsbalken gälla i tillämpliga delar.

Vid kroppsbesiktning enligt 36 a § ska 28 kap. 12 § andra stycket, 13 § första och andra styckena och 13 a § tredje stycket rättegångsbalken gälla.

Vid kroppsbesiktning enligt 36 b § ska 28 kap. 3 a och 9 §§, 12 § andra stycket andra meningen, 13 § andra stycket och 13 a § tredje stycket rättegångsbalken gälla i tillämpliga delar.

¹ Senaste lydelse 2010:478.

² Senaste lydelse 2010:478.

36 f §³

Mot den som är under femton år får endast de tvångsmedel användas som är angivna i

1. denna lag,
2. 23 kap. 7–9 §§ rättegångsbalken, eller
3. en annan författning där det uttryckligen föreskrivs att tvångsmedlet får användas mot den som är under femton år.

Mot den som är under femton år får endast de tvångsmedel användas som är angivna i

1. denna lag,
2. 23 kap. 7–9 a §§ rättegångsbalken, eller
3. en annan författning där det uttryckligen föreskrivs att tvångsmedlet får användas mot den som är under femton år.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

³ Senaste lydelse 2010:478.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg¹

dels att 11 kap. 2 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 11 kap. 2 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

2 §²

En tjänsteman vid Kustbevakningen har samma befogenhet som en polisman har enligt 23 kap. 3 § *tredje* stycket rättegångsbalken att hålla förhör och vidta andra utredningsåtgärder med anledning av brott som avses i 1 § innan förundersökningen har hunnit inledas.

Vad som föreskrivs i 23 kap. 8 § rättegångsbalken om befogenhet för en polisman att ta med någon till förhör gäller även för en tjänsteman vid Kustbevakningen med anledning av brott som avses i 1 §.

Åtgärder som avses i första och andra stycket *skall* skyndsamt anmälas till den som har rätt att leda förundersökningen.

En tjänsteman vid Kustbevakningen har samma befogenhet som en polisman har enligt 23 kap. 3 § *fjärde* stycket rättegångsbalken att hålla förhör och vidta andra utredningsåtgärder med anledning av brott som avses i 1 § innan förundersökningen har hunnit inledas.

Det som föreskrivs i 23 kap. 8 § rättegångsbalken om befogenhet för en polisman att ta med någon till förhör gäller även för en tjänsteman vid Kustbevakningen med anledning av brott som avses i 1 §.

Åtgärder som avses i första och andra stycket *ska* skyndsamt anmälas till den som har rätt att leda förundersökningen.

2 a §

En tjänsteman vid Kustbevakningen har samma befogenhet som en polisman har enligt 23 kap. 9 a § rättegångsbalken att efter tillsägelse tillfälligt omhänderta elektronisk kommunikationsutrustning från den som ska höras och besluta om

¹ Lagen omtryckt 1983:463.

² Senaste lydelse 2001:1294.

*kroppsvsitation med anledning av
brott som avses i 1 §.*

*I fråga om upphörande av
omhändertagandet och
protokollföring ska 23 kap. 9 b §
rättegångsbalken gälla.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

4 Förslag till lag om ändring i lagen (1982:395) om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1982:395) om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Om anledning förekommer att brott har förövats mot någon av de föreskrifter som avses i 1 §, har tjänsteman vid Kustbevakningen (kustbevakningstjänsteman) samma befogenhet som tillkommer polisman att

1. hålla förhör och vidta *annan* åtgärd med stöd av 23 kap. 3 § tredje stycket rättegångsbalken,

2. ta med någon till förhör med stöd av 23 kap. 8 § rättegångsbalken,

3. gripa någon med stöd av 24 kap. 7 § första stycket rättegångsbalken,

4. företa husrannsakan med stöd av 28 kap. 5 § rättegångsbalken, om åtgärden har till syfte att eftersöka den som ska gripas eller att verkställa beslag.

Om misstanken gäller brott som avses i 20 kap. 4 eller 5 § sjölagen (1994:1009), har en kustbevakningstjänsteman dessutom samma befogenhet som en polisman har

1. enligt 27 kap. 4 § rättegångsbalken att ta egendom i beslag,

2. enligt 28 kap. 5 § rättegångsbalken att göra husrannsakan i annat syfte än det som anges i första stycket 4, och

3. enligt 28 kap. 13 §

Om det finns anledning att anta att ett brott som avses i 1 § har begåtts, har en tjänsteman vid Kustbevakningen (kustbevakningstjänsteman) samma befogenhet som en polisman har att

1. hålla förhör och vidta *andra* åtgärder med stöd av 23 kap. 3 § fjärde stycket rättegångsbalken,

3. *efter tillsägelse tillfälligt omhändertata elektronisk kommunikationsutrustning från den som ska höras och besluta om kroppsvisitation med stöd av 23 kap. 9 a § rättegångsbalken,*

4. gripa någon med stöd av 24 kap. 7 § första stycket rättegångsbalken, och

5. göra husrannsakan med stöd av 28 kap. 5 § rättegångsbalken, om åtgärden har till syfte att söka efter den som ska gripas eller att verkställa beslag.

2. enligt 28 kap. 5 § rättegångsbalken att göra husrannsakan i annat syfte än det som anges i första stycket 5,

3. enligt 28 kap. 13 §

¹ Senaste lydelse 2008:325.

rättegångsbalken att besluta om
kroppsvisitation och
kroppsbesiktning.

rättegångsbalken att besluta om
kroppsvisitation och
kroppsbesiktning, och

4. enligt 28 kap. 13 a §
rättegångsbalken att

a) hålla kvar den som ska
kroppsvisiteras eller

kroppsbesiktigas, och

b) ta med den som ska
kroppsvisiteras eller

kroppsbesiktigas till den plats där
åtgärden ska genomföras.

Beslagtagen egendom ska förvaras av Kustbevakningen, om inte
åklagaren bestämmer något annat.

I fråga om upphörande av ett
omhändertagande och
protokollföring av de åtgärder som
anges i första stycket 3 ska 23 kap.
9 b § rättegångsbalken gälla.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

5 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:1225) om straff för smuggling

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2000:1225) om straff för smuggling

dels att 20 och 27 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 20 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 §

Innan förundersökning har hunnit inledas, får en tjänsteman vid Tullverket eller Kustbevakningen i enlighet med vad som föreskrivs i 23 kap. 3 § *tredje* stycket rättegångsbalken hålla förhör och vidta andra utredningsåtgärder som är av betydelse för utredningen av brott enligt denna lag eller andra brott som avses i 1 § andra stycket. Vidtagna åtgärder *skall* så snart som möjligt anmälas för den som har rätt att leda förundersökning *rörande* brottet.

Vad som föreskrivs i 23 kap. 8 § rättegångsbalken om befogenhet för polisman att *ålägga* någon att följa med till förhör och att ta med någon till förhör gäller även för tjänsteman vid Tullverket eller Kustbevakningen vid utredning av brott enligt denna lag eller andra brott som avses i 1 § andra stycket.

Innan förundersökning har hunnit inledas, får en tjänsteman vid Tullverket eller Kustbevakningen i enlighet med vad som föreskrivs i 23 kap. 3 § *fjärde* stycket rättegångsbalken hålla förhör och vidta andra utredningsåtgärder som är av betydelse för utredningen av brott enligt denna lag eller andra brott som avses i 1 § andra stycket. Vidtagna åtgärder *ska* så snart som möjligt anmälas för den som har rätt att leda förundersökning *om* brottet.

Det som föreskrivs i 23 kap. 8 § rättegångsbalken om befogenhet för *en* polisman att *uppmäna* någon att följa med till förhör och att ta med någon till förhör gäller även för *en* tjänsteman vid Tullverket eller Kustbevakningen vid utredning av brott enligt denna lag eller andra brott som avses i 1 § andra stycket.

20 a §

En tjänsteman vid Tullverket eller Kustbevakningen har i fråga om brott enligt denna lag eller andra brott som avses i 1 § andra stycket samma befogenhet som en polisman har enligt 23 kap. 9 a § rättegångsbalken att efter tillsägelse tillfälligt omhänderta elektronisk

kommunikationsutrustning från den som ska höras och besluta om kroppsvisitation.

I fråga om upphörande av omhändertagandet och protokollföring ska 23 kap. 9 b § rättegångsbalken gälla.

27 §

En tjänsteman vid Tullverket eller Kustbevakningen har i fråga om brott enligt denna lag eller andra brott som avses i 1 § andra stycket samma befogenhet som en polisman att enligt 28 kap. 13 § rättegångsbalken besluta om kroppsvisitation och kroppsbesiktning utan förordnande enligt 28 kap. 4 och 13 §§ rättegångsbalken.

En tjänsteman vid Tullverket eller Kustbevakningen har i fråga om brott enligt denna lag eller andra brott som avses i 1 § andra stycket samma befogenhet som en polisman att

1. enligt 28 kap. 13 § rättegångsbalken besluta om kroppsvisitation och kroppsbesiktning utan förordnande enligt 28 kap. 4 och 13 §§ rättegångsbalken, och

2. enligt 28 kap. 13 a § rättegångsbalken

a) hålla kvar den som ska kroppsvisiteras eller kroppsbesiktigas, och

b) ta med den som ska kroppsvisiteras eller kroppsbesiktigas till den plats där åtgärden ska genomföras.

Om det finns anledning att anta att en person, som i omedelbart samband med inresa till eller utresa från landet uppehåller sig i trakterna invid Sveriges landgräns eller kuster eller i närheten av eller inom en flygplats eller något annat område som har direkt förbindelse med utlandet, har med sig egendom som kan tas i beslag på grund av brott enligt denna lag eller sådana brott mot narkotikastrafflagen (1968:64) som avses i 12 § tredje stycket, får kroppsvisitation, yttlig kroppsbesiktning eller urinprovstagning utföras på honom eller henne. På den som är under femton år får yttlig kroppsbesiktning utföras endast om det finns särskilda skäl. Ingen får hållas kvar för urinprovstagning. Åtgärder enligt detta stycke får beslutas av en tjänsteman vid Tullverket eller Kustbevakningen. En sådan tjänsteman får besluta om åtgärden utan förordnande enligt 28 kap. 4 och 13 §§ rättegångsbalken.

En tjänsteman vid Tullverket eller Kustbevakningen som *med stöd av denna lag ingriper mot någon* får i anslutning till ingripandet i den utsträckning som är nödvändig av säkerhetsskäl

En tjänsteman vid Tullverket eller Kustbevakningen som *ingriper mot någon med stöd av denna lag* får i anslutning till ingripandet i den utsträckning som är nödvändig av säkerhetsskäl

1. ta hand om vapen eller andra farliga föremål medan ingripandet pågår, och

2. kroppsvisitera personen för att sådana föremål *skall* kunna tas om hand.

2. kroppsvisitera personen för att sådana föremål *ska* kunna tas om hand.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

6 Förslag till lag om ändring i lagen (2005:225) om rättsintyg i anledning av brott

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (2005:225) om rättsintyg i anledning av brott ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §¹

Ett rättsintyg får inte utfärdas utan den enskildes samtycke, om inte annat följer av andra eller tredje stycket. Ett rättsintyg som avser en målsägande får utfärdas utan samtycke

1. vid misstanke om brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i ett år eller försök till brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år,

2. vid misstanke om försök till brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i ett år om gärningen innefattat försök till överföring av sådan allmänfarlig sjukdom som avses i 1 kap. 3 § smittskyddslagen (2004:168),

3. vid misstanke om brott enligt 3, 4 eller 6 kap. brottsbalken eller brott som avses i lagen (1982:316) med förbud mot könsstympning av kvinnor, mot någon som inte har fyllt arton år, eller

4. om uppgifter, för vilka gäller sekretess enligt 25 kap. 1–5 §§ offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) eller tystnadsplikt enligt 6 kap. 12 § patientsäkerhetslagen (2010:659), har lämnats ut till Polismyndigheten eller en åklagarmyndighet efter samtycke från målsäganden.

Ett rättsintyg som avser den som är misstänkt för brott får utfärdas utan samtycke

Ett rättsintyg får inte utfärdas utan den enskildes samtycke, om inte *något* annat följer av andra eller tredje stycket.

Ett rättsintyg som avser en målsägande får utfärdas utan samtycke

1. vid misstanke om brott för vilket *det* inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i ett år eller försök till brott för vilket *det* inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år,

2. vid misstanke om försök till brott för vilket *det* inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i ett år om gärningen innefattat försök till överföring av sådan allmänfarlig sjukdom som avses i 1 kap. 3 § smittskyddslagen (2004:168),

4. om uppgifter för vilka *det* gäller sekretess enligt 25 kap. 1–5 §§ offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) eller tystnadsplikt enligt 6 kap. 12 § patientsäkerhetslagen (2010:659) har lämnats ut till Polismyndigheten eller en åklagarmyndighet efter samtycke från målsäganden.

¹ Senaste lydelse 2014:651.

1. i samband med kroppsbesiktning enligt 28 kap. rättegångsbalken, eller
 2. om annan undersökning än kroppsbesiktning har ägt rum och det finns misstanke om sådant brott som avses i andra stycket 1–3.
-

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

7 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:322) om Tullverkets och Kustbevakningens befogenheter att ingripa mot rattfylleribrott

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2008:322) om Tullverkets och Kustbevakningens befogenheter att ingripa mot rattfylleribrott

dels att 4 och 8 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 4 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

Innan en förundersökning har hunnit inledas, har en tjänsteman vid Tullverket eller Kustbevakningen samma befogenhet som en polisman har enligt 23 kap. 3 § *tredje* stycket rättegångsbalken att hålla förhör och vidta andra utredningsåtgärder som är av betydelse för utredningen av brott som avses i 1 §. Vidtagna åtgärder ska så snart som möjligt anmälas till den som har rätt att leda förundersökning om brottet.

Innan en förundersökning har hunnit inledas, har en tjänsteman vid Tullverket eller Kustbevakningen samma befogenhet som en polisman har enligt 23 kap. 3 § *fjärde* stycket rättegångsbalken att hålla förhör och vidta andra utredningsåtgärder som är av betydelse för utredningen av brott som avses i 1 §. Vidtagna åtgärder ska så snart som möjligt anmälas till den som har rätt att leda förundersökning om brottet.

Det som föreskrivs i 23 kap. 8 § rättegångsbalken om befogenhet för en polisman att uppmana någon att följa med till förhör och ta med någon till förhör gäller även för en tjänsteman vid Tullverket eller Kustbevakningen vid utredning av brott som avses i 1 §.

4 a §

En tjänsteman vid Tullverket eller Kustbevakningen har samma befogenhet som en polisman har enligt 23 kap. 9 a § rättegångsbalken att efter tillsägelse tillfälligt omhänderta elektronisk kommunikationsutrustning från den som ska höras och besluta om kroppsvisitation med anledning av brott som avses i 1 §.

I fråga om upphörande av omhändertagandet och protokollföring ska 23 kap. 9 b § rättegångsbalken gälla.

8 §

En tjänsteman vid Tullverket eller Kustbevakningen har samma befogenhet som en polisman har enligt 28 kap. 13 § rättegångsbalken att besluta om kroppsvisitation och kroppsbesiktning *med anledning av brott som avses i 1 §.*

En tjänsteman vid Tullverket eller Kustbevakningen har *med anledning av brott som avses i 1 §* samma befogenhet som en polisman har

1. enligt 28 kap. 13 § rättegångsbalken att besluta om kroppsvisitation och kroppsbesiktning, och

2. enligt 28 kap. 13 a § rättegångsbalken att

a) hålla kvar den som ska kroppsvisiteras eller kroppsbesiktigas, och

b) ta med den som ska kroppsvisiteras eller kroppsbesiktigas till den plats där åtgärden ska genomföras.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

8 Förslag till lag om ändring i yrkestrafiklagen (2012:210)

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 6 § yrkestrafiklagen (2012:210) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

6 §¹

Vid förundersökning som gäller brott enligt 1 § får åklagare begära hjälp av Tullverket och ge en tulltjänsteman i uppdrag att genomföra en viss åtgärd under förundersökningen, om det är lämpligt med hänsyn till omständigheterna. Polismyndigheten har motsvarande rätt då den leder förundersökningen.

Om det finns anledning att anta att brott enligt första stycket har förövats, har en tulltjänsteman samma befogenhet som en polisman att hålla förhör och vidta andra åtgärder enligt 23 kap. 3 § *tredje* stycket rättegångsbalken.

Om det finns anledning att anta att brott enligt första stycket har förövats, har en tulltjänsteman samma befogenhet som en polisman att hålla förhör och vidta andra åtgärder enligt 23 kap. 3 § *ffjärde* stycket rättegångsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

¹ Senaste lydelse 2014:748.

9 Förslag till lag om ändring i taxitrafiklagen (2012:211)

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 9 § taxitrafiklagen (2012:211) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap. 9 §¹

Vid förundersökning som gäller brott enligt 1 § får åklagare begära hjälp av Tullverket och ge en tulltjänsteman i uppdrag att genomföra en viss åtgärd under förundersökningen, om det är lämpligt med hänsyn till omständigheterna. Polismyndigheten har motsvarande rätt då den leder förundersökningen.

Om det finns anledning att anta att brott enligt första stycket har förövats, har en tulltjänsteman samma befogenhet som en polisman att hålla förhör och vidta andra åtgärder enligt 23 kap. 3 § tredje stycket rättegångsbalken.

Om det finns anledning att anta att brott enligt första stycket har förövats, har en tulltjänsteman samma befogenhet som en polisman att hålla förhör och vidta andra åtgärder enligt 23 kap. 3 § fjärde stycket rättegångsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

¹ Senaste lydelse 2014:749.